

3. Сутність міжнародної економічної міграції та її особливості в умовах глобалізації / О.В, Кислицина // Економічний часопис-XXI. 2010. № 11-12. С. 33-36.

Вовк Н.Г.,

Викладач вищої категорії,

Ірпінський фаховий коледж економіки та права

ЕКОЛОГІЯ В УМОВАХ ВІЙНИ. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ДОВКІЛЛЯ.

В роботі розглянуті проблеми. Що виникли внаслідок ведення воєнних дій на території України. Проаналізовано шляхи відновлення природних ресурсів. Спрогнозовано створення нових програм для відновлення

Найжахливішим наслідком вторгнення РФ на територію України є серйозні втрати серед людей: і цивільних, і військових. Війна забирає у нас найцінніше – життя. Вона руйнує інфраструктуру, завдає економічних збитків, змушує тисячі людей покидати свою державу.

На тлі людських втрат наслідки для довкілля можуть здаватись проблемою не першочерговою. Але страждання, які війна завдає довкіллю, ще не одне десятиліття будуть нагадувати про повномасштабне російське вторгнення.

Зокрема, це забруднення атмосферного повітря, ґрунтів і водойм, підтоплення територій, виведення з ладу значних масивів ріллі, знищення і пошкодження об'єктів природно-заповідного фонду, виникнення лісових пожеж (в тому числі в зоні відчуження ЧАЕС) тощо.

Внаслідок бойових дій березня 2022 року (переважно 10—18.03) повністю знищена вся мережа великих об'єктів металургії та хімічної промисловості, що зосереджувались на сході України. Серед безлічі промислових підприємств, пошкоджених у результаті бойових дій, виявилися найбільш екологічно небезпечні виробництва - “Азовсталь”, Авдіївський коксохімічний завод, Лисичанський нафтопереробний завод, “Суміхімпром” та інші. Саме ці підприємства традиційно становили найбільшу небезпеку для довкілля в Україні і формували навколо своєї дислокації одне з найзабрудненіших навколишніх середовищ в Україні. На підприємстві “Азовсталь” ще до його руйнування вдалося зупинити процеси так, щоб пошкоджені цехи не створювали загрози для довкілля (19.03). З 24.02 керівництво підприємства почало розробляти програму екологічно безпечного припинення роботи. Зупинили коксові печі, знизили температуру, залили рідким склом, аби не дати змоги процесу коксування йти далі та завадити максимально інтенсивному виділенню коксового газу^[1].

Починаючи з 12.03 розпочались активні спроби створення масштабної пожежі у зоні відчуження ЧАЕС. Такі дії проводились шляхом цілеспрямованих обстрілів реактивною артилерією. Після невдалих погодних умов в перші дні диверсійних спроб обстріли поновлювались у наступні дні. Внаслідок боїв навколо міст Гостомель, Буча, Ірпінь та Бородянка також

загоралась велика кількість ділянок лісів. В результаті пожежі відбулись у західній частині Чорнобильської зони. Загальна площа території, що горить або була нещодавно пройдена вогнем, – понад 7600 га. Переважно це ліси або перелоги^[3]. Ще понад 6400 гектарів лісів горить біля населених пунктів Народичі та Радча, дещо західніше Чорнобильської зони^[2].

Відомо один приклад фундаментального перетворення природних ландшафтів, викликаного прямими діями російських військ проти України. 26 лютого 2022 року в районі с. Козаровичі російські війська зруйнували греблю, що відділяла р. Ірпінь від Київського водосховища. За півтора місяці вода з водосховища затопила заплаву Ірпеня аж до с. Горенки, а це більш ніж 20 кілометрів ввєрх за течією^[3].

Вибухи боєприпасів, руйнування і згоряння військової техніки разом із палимим та боєкомплектами є джерелом значного забруднення атмосфери та ґрунтів^[2]. Неодноразово збиті літаки та гелікоптери падали у водойми і навіть у море, крім того, були знищені і декілька суден, в тому числі великий десантний корабель “Саратов“, на борту якого було до 1000 т пального і боєприпасів.

Як повідомили у WWF-Україна, болота, природні водойми та заболочені території зупинили десятки танків та важкої техніки окупантів. Так, підрозділ із 60 танками росіян на Чернігівщині загруз у болоті. Окупанти витратили кілька днів, щоб вибратися з болота, а декілька танків окупантам таки довелося покинути.^[6] У Сумській області місцеві мешканці перекрили дорогу перед танками окупантів, поваливши дерева. Вороги вирішили поїхати в обхід і втопили в болоті два танки. Через тиждень їм на допомогу приїхали ще два танки, які також загрузли в багнюці. Застраглі в болоті танки окупанти покинули під Харковом, на Донеччині, під Києвом. За приблизними підрахунками, 10-25 % усієї техніки противника були сповільнені або заблоковані водоймами.

Війна вже призвела до того, що вигоріло 100 тисяч гектарів лісів та степів України

Причому, це цифра, яку Українська природоохоронна група називає за результатами чотирьох місяців. Сьогодні, з урахуванням активних пожеж на Кінбурнській косі та в Херсонській області, площа лісів, що вигоріли, швидше за все значно збільшилася.

Постраждали та, можливо, вже не зможуть бути відновлені унікальні природоохоронні території. Такі, наприклад, як національний парк «Святі гори», який ще називають «Донецька Швейцарія».

Екологічні загрози та виклики, які стояли перед Україною до вторгнення, самостійно не вирішились, а стали тільки глибшими.

Війна глобально вплинула на стан довкілля України. Як наслідок – зменшення та погіршення стану природних екосистем, хімічне та промислове забруднення, замінування території, нищівна шкода для біорізноманіття.

Все це погано не лише тому, що горять ліси та степи, горить багатство України. Зникають унікальні та екосистемно важливі місця. Наприклад,

Кінбурнська коса є територією гніздування багатьох видів. 60 видів, що мешкають тут, занесені до Червоної книги. Тут же виростають рідкісні види рослин, наприклад, Дикі орхідеї.

Знищення цієї екосистеми внаслідок обстрілу може мати дуже серйозні наслідки, які позначаються не лише на Україні, а й на всій Європі. Наприклад, птахи можуть змінити маршрути міграції та наступного року відмовитися від гніздування на косі. А це може призвести до зростання популяції комах та мати інші непередбачувані наслідки.

Війна в Україні впливає не лише на продовольчу безпеку та має економічні наслідки для всіх країн.

За сім місяців повномасштабної війни з росією екології України було завдано збитків на один трильйон гривень (майже 36 млрд євро). І це станом на серпень 2022 р. Задokumentовано 2 тисячі випадків заподіяння шкоди довкіллю внаслідок війни. Про це під час слухань у комітеті Європарламенту з питань довкілля, громадського здоров'я та продовольчої безпеки повідомив міністр екології України Руслан Стрілець.[4]

Станом на лютий 2023 р. фахівці Держекоінспекції обстежили 130 об'єктів на предмет оцінки шкоди, завданої навколишньому природному середовищу півдня України з початку війни - загальна сума збитків становить майже 82 млрд гривень.

Про це повідомляє Державна екологічна інспекція Південно-Західного округу у Фейсбуці, передає Укрінформ.

«З перших днів вторгнення фахівці Державної екологічної інспекції Південно-Західного округу розпочали роботу з оцінки шкоди, завданої навколишньому природному середовищу. На даний час обстежено 130 об'єктів, загальна сума обрахованого збитку становить понад 81,7 млрд гривень», - йдеться у повідомленні.

Зазначається, що найбільшої шкоди - 39,9 млрд грн - зазнали водні ресурси. Адже внаслідок атаки ворожих дронів 16 жовтня 2022 року у Миколаєві було пошкоджено ємності ТОВ «ЕВЕРІ» з рослинною олією, яка забруднила акваторію Бузького лиману. Внаслідок горіння лісів, промислових підприємств, складів та об'єктів енергетичної інфраструктури атмосферному повітрю завдано шкоди на 23,1 млрд гривень. Найбільшої шкоди - 5,7 млрд грн – завдано пожежами на об'єктах природно-заповідного фонду - Національного природного парку «Білобережжя Святослава» та Регіонального ландшафтного парку «Кінбурнська коса».

Ще 9,9 млрд гривень – збиток атмосферному повітрю внаслідок пожеж на землях Василівського та Кінбурнського лісництв.

Крім того, земельні ресурси постраждали на 18,7 млрд грн через потрапляння боєприпасів та їх уламків під час бойових дій, забруднення нафтопродуктами, олівами тощо.

Найбільшої суми шкоди з цієї категорії - 11,1 млрд грн - нараховано внаслідок руйнації корпусів бази відпочинку «Годжи» на території Білгород-Дністровського району Одеської області.

Як повідомлялося, на Миколаївщині пожежа пшеничного поля через обстріли спричинила збитки доквіллю на 140 млн грн.[7]

Сьогодні це ще й питання екологічної безпеки та спільного майбутнього.

Бо істина, яку не розуміє рф, однак усвідомлює весь світ, дуже проста: будь-який воєнний конфлікт не має локального характеру, коли йдеться про довкілля. Екосистеми не можна розділити умовними кордонами, просто намалювавши їх на карті. Якщо руйнується природна рівновага в одній геолокації, це обов'язково відчує інша.

Простий приклад: аномальне збільшення через російську агресію в Україні смертності дельфінів біля узбережжя Туреччини та Болгарії. Новини про це нещодавно облетіли ЗМІ. Однак насправді наслідки війни набагато глибші.

Від дій рф під загрозою знищення сьогодні 2,5 млн га природоохоронної мережі Європи. Це 160 об'єктів Смарагдової мережі – територій існування видів і оселищ, що охороняються на загальноєвропейському рівні.

А ще 17 Рамсарських об'єктів площею 627,3 тис. га – водно-болотних угідь, що мають міжнародне значення.

Загалом від дій рф в небезпеці залишаються 20% площі всіх заповідних територій України.

Від ворожої техніки гине європейське біорізноманіття. Це тисячі видів рослин, які занесені до Червоної книги України і охороняються законом. Бойові дії порушують спокій диких тварин. Вони або гинуть, або намагаються втекти з гарячих точок. РФ веде бойові дії на заповідних територіях міжнародного та європейського значення, чим знищує середовища існування рідкісних і ендемічних видів та оселищ. Це може змінити поведінку птахів, включаючи їх міграцію.

Щоб всі розуміли, якими можуть бути наслідки від вторгнення рф в Україну, наведу лише один приклад. Коли у 2015 році російські війська почали використовувати Криву косу на Донеччині для висадки десанту, там зникло усе різноманіття птахів. Хоча до цього на узбережжі масово гніздилися три тисячі пар червонокнижних мартинів каспійських. Це була їхня найбільша колонія в Європі.

Воєнні дії нищать ліси України, що також вплине і на продовольчу безпеку світу.

Забруднення річок внаслідок російської агресії також може торкнутися і сусідніх країн. Адже ми ділимо великі річки, такі як Дунай, Дністер, Прут, Тиса і Західний Буг з країнами-сусідами: Польщею, Угорщиною, Румунією та Молдовою.

Наразі спрогнозувати всі можливі наслідки та назвати остаточну шкоду, завдану довкіллю від агресії рф, неможливо. [5]

2022 рік ми прожили в новій реальності. Хоч вона й докорінно змінила нас, але не зламала наші плани стати членом великої європейської родини та слідувати принципам сталого економічного розвитку. Після шоку перших днів повномасштабного вторгнення росії, компанії почали потроху

відновлюватися, і примітно, що очільники Міндовкілля та Екокомітету Верховної Ради України були одними з перших, хто вийшли на контакт із бізнесом і запропонував свою підтримку.

Разом з тим у 2022 році вдалося здійснити три важливі реформи у сфері захисту довкілля.

Перш за все, це – ухвалення закону про управління відходами (законопроект №2207-1-д). На заміну старому непрацюючому та корупційному законодавству від 1998 року в Україні нарешті буде побудовано європейську систему управління відходами, відповідно до Директиви 2008/98/ЄС. А побутові та промислові відходи, 90% яких наразі опиняються на полігоні та забруднюють довкілля, зможуть стати ресурсом для наявних секторів економіки та сприяти появі нової сміттєпереробної галузі, що прискорить перехід до циркулярної економіки.

Закон має повноцінно запрацювати в липні наступного року, але для цього мають бути зроблені певні кроки. Тож чекаємо на зміни до чинного законодавства, зокрема про металобрухт, затвердження підзаконних актів, як-от національний перелік відходів, порядок і критерії припинення статусу відходів та віднесення їх до побічних продуктів, а також ухвалення окремих секторальних законів, зокрема щодо відходів видобувної галузі.

Знаковою подією стало ухвалення законопроекту №6477 про Національний реєстр викидів та перенесення забруднювачів. Цей євроінтеграційний закон імплементує положення Регламенту ЄС №166/2006 і надасть можливість кожному ознайомитися з екологічною інформацією про підприємства, зокрема, щорічний обсяг викидів, утворених відходів, результати екологічних перевірок тощо.

Видобувна сфера цього року також у центрі уваги, у тому числі завдяки удосконаленню законодавства про надрокористування (законопроект №4187-д). «Мала реформа» надрокористування, вносить зміни, зокрема, до Кодексу про надра, розробленого ще 1994 року. Так, надрокористувачі зможуть в онлайн-режимі переоформлювати, вносити зміни та продовжувати дію спеціальних дозволів, а також продавати їх. До того ж бізнесу більше не потрібно отримувати дублюючі документи, як-от гірничий відвід та згоду органів місцевого самоврядування на надання в користування ділянок місцевих корисних копалин.

Також ЄС запропонував свою підтримку в відбудові України. За спільною ініціативою Єврокомісії та Президента України планується висадка 4 мільярдів дерев до 2030 року.

Про це повідомив Комісар ЄС з питань навколишнього середовища, океанів і рибальства Віргініус Сінкявічюс на брифінгу в Медіацентрі Україна. «Наші спільні цілі полягають у насадженні більшої кількості дерев. В Україні вже існує програма з висадки 1 млрд дерев. Ми хочемо об'єднати наші зусилля і насадити разом 4 млрд дерев. Зрозуміло, що багато зелених насаджень буде знищено через продовження війни, але ми будемо докладати всіх зусиль, щоб до 2030 року посадити 4 млрд дерев, або навіть більше. Усе

заради того, щоб наступні покоління могли жити в зеленій країні», – сказав Сінкявічус.

Перед Україною стоїть багато викликів щодо відновлення довкілля. І найголовніший – це впровадження першочергових ініціатив вже під час війни.

Важливим внеском у майбутнє відновлення довкілля стала Ukraine Recovery Conference, яка відбулася 4-5 липня у швейцарському Лугано.

Однією з програм конференції, яку планують реалізовувати в майбутньому, є "Відбудова чистого та захищеного середовища". В її межах планують втілити 76 природоохоронних проєктів на 25,5 млрд євро.

Практичними результатами реалізації програми мають стати: будівництво понад 100 сучасних об'єктів управління відходами, 10 національних парків, організованих за стандартами ЄС, 9 лісонасінневих центрів з вирощування саджанців дерев та ін.

На конференції в Лугано Україна та Швейцарія ухвалили домовленості про допомогу в реалізації кліматичних проєктів для відновлення України.

Хоча Швейцарія не входить до Європейського Союзу, її досвід ведення екологічної політики – знаковий. Швейцарія інвестуватиме у проєкти, які мають скоротити викид парникових газів.

Адже відбудова України потребуватиме інтенсивного використання різних сфер: видобування, промисловості, транспорту та інших, що супроводжуватиметься збільшенням викиду вуглецю в атмосферу.

Досвід та підтримка Швейцарії цінні для нас, щоб впроваджувати "зелені" принципи та відбудувати країну без шкоди для світової екології.

Екологічні загрози та виклики, які стояли перед Україною до війни, самостійно не вирішились, а стали тільки глибшими.

Війна глобально вплинула на стан довкілля України. Як наслідок – зменшення та погіршення стану природних екосистем, хімічне та промислове забруднення, замінування територій, нищівна шкода для біорізноманіття.

Проблем з екологією України багато, тому з ними потрібно працювати вже і щодня. Ні в статусі кандидата в ЄС зараз, ні в статусі члена ЄС в майбутньому ми не хочемо бути найбільш відсталою країною в плані екології.

Післявоєнне відновлення України має відбуватись на засадах Європейського зеленого курсу та використання передових екологічних інструментів. Під час відбудови перед нами стоїть нелегке завдання – одночасно реалізувати декілька векторів: відновлення довкілля, впровадження євроінтеграційних реформ та реалізація політики щодо зміни клімату.

Перед Україною стоїть багато викликів щодо відновлення довкілля. І найголовніший – це впровадження першочергових ініціатив вже під час війни.

Важливим внеском у майбутнє відновлення довкілля стала Ukraine Recovery Conference, яка відбулася 4-5 липня у швейцарському Лугано.

Однією з програм конференції, яку планують реалізовувати в майбутньому, є "Відбудова чистого та захищеного середовища". В її межах планують втілити 76 природоохоронних проєктів на 25,5 млрд євро.

Практичними результатами реалізації програми мають стати: будівництво понад 100 сучасних об'єктів управління відходами, 10 національних парків, організованих за стандартами ЄС, 9 лісонасінневих центрів з вирощування саджанців дерев та ін. На конференції в Лугано Україна та Швейцарія ухвалили домовленості про допомогу в реалізації кліматичних проєктів для відновлення України. Хоча Швейцарія не входить до Європейського Союзу, її досвід ведення екологічної політики – знаковий. Швейцарія інвестуватиме у проєкти, які мають скоротити викид парникових газів. Адже відбудова України потребуватиме інтенсивного використання різних сфер: видобування, промисловості, транспорту та інших, що супроводжуватиметься збільшенням викиду вуглецю в атмосферу.

Досвід та підтримка Швейцарії цінні для нас, щоб впроваджувати “зелені” принципи та відбудовувати країну без шкоди для світової екології.

Європейська спільнота докладає багато зусиль для боротьби зі зміною клімату. Україна вже офіційно є частиною європейської родини. Тому попереду нас чекають реформи задля скорочення викидів та оновлення завдань для виконання зобов'язань за Паризькою кліматичною угодою. Йдеться про реформування енергетичної сфери, розвиток сонячної, вітрової та водної електроенергії. У планах впровадити в Україні національну систему торгівлі квотами на викиди парникових газів та вдосконалити системи моніторингу, звітності та верифікації викидів. 18 липня Верховна Рада ухвалила урядовий законопроект №6477, за яким в Україні буде створено національний реєстр викидів та перенесення забруднювачів (РВПЗ). Це важливий крок для того, щоб зробити повітря в Україні чистішим. А також контролювати та зменшувати викиди шкідливих речовин. Ефективне поводження з відходами – ще одна реформа на шляху до євроінтеграції. Перший крок до неї вже було зроблено. У червні Верховна Рада ухвалила рамковий законопроект про управління відходами (№ 2207-1-д). Розв'язання питання відходів особливо актуальне зараз, коли їхня кількість суттєво зростає внаслідок військових дій. Під час очищення територій, розбору завалів, відновлення житлових будинків та підприємств з'являється велика кількість будівельного сміття. Тому законопроект №2207-1-д доповнено частиною про те, як управляти цим видом відходів. Це забезпечить створення та реалізацію механізму їхнього розподілу, належної утилізації чи зберігання. На шляху до ЄС та чистого довкілля маємо працювати над цілою системою з управління відходами та налагодити її ефективне функціонування. У планах — збудувати в Україні 142 об'єкти для спеціального поводження з відходами.

Важливою складовою, без якої неможливе відновлення та проведення якісних змін довкілля, є екологізація свідомості українців. Йдеться про більш заощадливе ставлення громадськості до природних ресурсів, відповідальність кожного за чисте довкілля для себе та наступних поколінь. Переформатування зі споживацького ставлення на більш заощадливе.

У майбутньому передбачається створення та реалізація Міжвідомчої програми “Екологічна просвіта та інформування для сталого розвитку України на 2022-2032 роки” для кожної області України.

На відновлення природи, на жаль, потрібно буде більше часу та сил ніж на зруйновані міста, будинки. Можуть піти десятиліття. Але все ж таки природа відновиться, а наше життя буде організовано так, щоб рухатися в гармонії з довкіллям. Війна ж залишиться у минулому страшному нагадуванні того, до чого може довести радянська імперська логіка. Щоб цей час настав раніше, ми продовжуватимемо говорити про екологію.

Адже зараз у непростий воєнний час кується наше з вами майбутнє. А майбутнє це може бути лише у дружбі із природою.

Список використаних джерел:

1. Азовсталь був зупинений за правилами та не несе небезпеки екології – гендиректор. Суспільне. 19 березня 2022. Архів оригіналу за 11 квітня 2022
2. Інформація про наслідки для довкілля від російської агресії в Україні 24 лютого - 18 березня 2022 року. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. 21 березня 2022. Архів оригіналу за 11 квітня 2022.
3. Радіаційна загроза для Європи: у Чорнобильській зоні відчуження горить 7600 га радіаційно-забруднених лісів. Архів оригіналу за 13 квітня 2022. Процитовано 24 березня 2022.
4. <https://www.dw.com/uk/ekologichni-zbitki-ukraini-vid-vijni-stanovlat-36-milardiv-evro/a-63325461> від 4 жовтня 2022 р
5. <https://life.pravda.com.ua/columns/2022/06/22/249216/> Процитовано 22 червня 2022р
6. Як природа України підтримує нас у цій війні. Процитовано 6 квітня 2022.
7. <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3674543-zbitki-zavdani-prirodi-pivdna-z-pocatku-vijni-sagnuli-majze-82-milardiv.html> від 24 лютого 2023 р

Hrabovska A.A.,
student,

National Aviation University

MERGERS AND ACQUISITIONS IN THE INTERNATIONAL ECONOMY: MOTIVES, STATUS AND TRENDS

Mergers and acquisitions (M&A) are important strategic means of business development and strengthening of market positions. These processes consist in the acquisition of one company by another in order to create a more efficient business and obtain additional resources and opportunities for development. In recent years, mergers and acquisitions have become increasingly popular in the international economy. In this article, we will consider the motives, status and trends of mergers and acquisitions in the international economy and provide an example for Ukraine.